

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Változások a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának tisztikárában. A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr m. é. december hó 21-én kelt rendeletével dr. *Hubert* Emil I. osztályú segédőr véglegesen nyugdíjaztatott. Az 1909. évi költségvetés következtében, mely a II. osztályú segédőrök intézményét a Magyar Nemzeti Múzeumnál végleg beszüntette, a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter úr december hó 31-én kelt rendeletével dr. bártfai *Szabó* László eddigi II. osztályú segédőrt, dr. *Fitos* Vilmos könyvtári gyakornokot a IX. fizetési osztály 3. fokozatába magyar nemzeti muzeumi segédőrré méltóztatott kinevezni.

A bajor állami könyvtárak fizetésrendezése az 1908. augusztus 16-án közzétett új köztisztviselői törvénnyel lépett életbe s általános megelégedést keltett. A fizetésrendezés legfőbb érdeme, hogy a tisztviselők az egyes rangosztályokon belül igen gyorsan s teljesen automatikusan emelkednek fizetésben addig a maximumig, amelyet az illető rangosztályban elérhetnek. Az új törvény szerint a müncheni udvari könyvtár tisztviselői a XII—V. rangosztályokba vannak besorozva a következő kezdő s végső fizetésekkel s fokonszintű többletekkel: 1. *igazgató* (V. osztály): kezdőfizetés 8400 M.; többlet öt harmadéves korpótlék a 600 M.; 2. *főkönyvtárosok* (VII. osztály): 6000 M. kezdőfizetés; többlet négy 500 és egy 400 márkás korpótlék; 15 év alatt elérhető legmagasabb fizetés 8400 M.; 3. *könyvtárosok* (IX. osztály): kezdőfizetés 4800 M.; többlet négy 500 és egy 400 márkás korpótlék; 15 év alatt elérhető legmagasabb fizetés 7200 M.; 4. *könyvtárőrök* (XII. osztály): kezdőfizetés 3000 M.; elérhető többlet hat harmadéves korpótlék a 500 M.; 18 év alatt elérhető legmagasabb fizetés 6000 M. Megjegyzendő, hogy az eddigi lakbérpótlékokat az új törvény eltörölte s a törzsfizetéshez csatolta. Ha a müncheni könyvtárosok e fizetéseivel a Széchényi-könyvtár tisztviselőinek járandóságát összevetjük, úgy legott szembeötlő, mennyivel jobban vannak fizetve a tetemesen olcsóbb München városában működő bajor kollégáink. Nálunk a *könyvtárigazgató* kezdőfizetése — a lakbért is beleértve — 8400 korona; tehát már a kezdő fokon 1680 koronával kevesebb, mint a bajor kollégáé s e kedvezőtlen viszony az idők folyamán még csak fokozódik, hiszen a müncheni könyvtárigazgató fizetése már 4-ik szolgálati évében 800 koronával túlszárnyalja a magyar könyvtárigazgató fizetésének 15 évi szolgálat alatt elérhető maximumát, maximális évi fizetése pedig évi 3880 koronával kedvezőbbben alakult. *Igazgatóőreink* kezdőfizetése — a lakbért beleértve — 6400 korona, vagyis 800 koronával kevesebb, mint a megfelelő működési körrel bíró müncheni főkönyvtárosoké,

ez utóbbiak már három év multán 200 koronával nagyobb fizetést húznak, mint amennyi a magyar nemzeti muzeumi igazgatóöröknek betöltött 10-ik szolgálati évükben elérhető legmagasabb fizetésük; a maximális fizetésük, melynek élvezetébe 15 szolgálati év multán lépnek, évi 2480 koronával kedvezőbb. A müncheni könyvtárosokkal egy sorba állítható *magyar nemzeti muzeumi örök* kezdőfizetése 4900 korona, vagyis évi 860 koronával kevesebb, úgy hogy bajor kollégáik kezdőfizetését még tíz év multán sem érik el, amikor pedig rangosztályuk legfelső fokozatába lépnek; arról pedig, hogy a müncheni könyvtárosok 15 év alatt elérhető maximális fizetését valaha is elérjék, nem is gondolhatnak, mert hiszen az évi 240 koronával kedvezőbb, mint 2 rangosztállyal magasabb osztályigazgatóink kezdőfizetése. De talán legszomorúbban esik ki az összehasonlítás a magyar nemzeti *muzeumi segédörök* s a bajor könyvtárörök fizetésviszonyai között. Itt a kezdet teljesen megegyezik: a bajorok 3000 márkájával 3600 korona állván szemben. De annál nagyobb az eltérés a következő fokozatokban: míg a muzeumi segédör csak négyévenként léphet elő 300—300 koronával, addig a bajor könyvtárör háromévenként 600 koronával kap többet, vagyis három évi szolgálat után anyagilag egyformán áll azzal a magyar társával, aki már nyolcz éve szolgál ugyane minőségben. Ezen a kedvezőtlen állapoton, melyet az is súlyosbít, hogy az egyik fizetési fokosztályból a másikba csakis a beálló üresedés folytán léphetünk át, csupán egyetlen mód segíthet: ha a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztérium visszaállítja ötödéves korpótlékainkat s ekként egyenlő bánásmódban részesíti az ország első tudományos közkönyvtárának tisztviselőit az egyetemi könyvtárak tisztikarával, melynek tagjai a Magyar Nemzeti Muzeumban fennálló fizetési fokozatokkal azonos osztályokba sorozás mellett még öt, egyenkint 400 koronás ötödéves korpótléket is kapnak s ekként ugyanazon munkáért 40 év alatt fejévenként *ötvenezer koronával több* fizetést húznak az államtól. Azt hisszük, ha a Magyar Nemzeti Muzeum vezetősége ez irányban megtenné a kezdeményező lépéseket a nagyméltóságú minisztériumnál s rámutatna a jelen állapot nagy igazságtalanságaira, felszólalása aligha maradna eredmény nélkül.

Ujítások az olasz állami könyvtárak kölcsönforgalmában. Mult évi augusztus 8-iki kelettel az olasz közoktatásügyi minisztérium új kölcsönzési szabályzatot adott ki, amely az eddig érvényben állott 1886-iki szabályzattal szemben határozott haladást jelent. Így nagy örömmel fogják üdvözölni az Olaszországban tartózkodó idegenek a szabályzat ama pontját, mely megengedi, hogy megfelelő pénzbiztosíték ellenében ők is vehessenek kölcsön könyveket az állami könyvtárakból. Egy másik fontos ujítás az, hogy az olasz állami könyvtárak egymásnak közvetlenül, a minisztérium közvetítése nélkül, kölcsönözhetnek ki kéziratokat s nyomtatványokat, természetesen a czimeliák kivételével. A nemzetközi kölcsönt illetőleg a miniszter elvben az akadémiai szövetségének álláspontján van, mely egyszerűsítés szempontjából a diplomáciai út nehézkes kerülőjének eltörlése mellett izgat, de a végleges intézkedéseket a különböző államokkal folytatandó tárgyalások eredményétől teszi függővé.

A porosz katalogizálási szabályok egyszerűsítése. A rendkívül

bonyolult, aprólékosságokra is kiterjeszkedő porosz katalogizálási szabályok a porosz közoktatásügyi minisztérium múlt év végén kibocsátott rendeletével tetemesen könnyített. A kötelespéldányok útján, mint közismertes, sok oly nyomtatvány jut a közkönyvtárakba, melyek azok tudományos céljaitól távol állanak s amelyek könyvtári feldolgozása rendkívül megterheli a tisztviselőket. Arra, hogy e, ma még lomnak tetsző anyagtól, a könyvtárakat kiselejtezés útján megszabadítsuk, a mult tanulságain okulva, nem gondolhatunk: hiszen sohasem tudhatjuk, melyik megjelenésekor jelentéktelennek ítélt nyomtatvány válik idővel kora kulturtörténetének egyik legfontosabb s legritkább okmányává. Megőrzésükről tehát okvetlenül gondoskodnunk kell, de ezt egyszerűbb katalogizálás mellett is elérhetjük, mint aminő a porosz könyvtárak részére elő van írva. A jelzett miniszteri rendelet az egyszerűbb katalogizálást a következőkép csoportosított nyomtatványokra rendeli el:

- a) Iskolai s magántanításra szolgáló tankönyvek.
- b) Elemi ismeretek és ügyességek (sportok) elsajátítására szolgáló kézikönyvek és vezérfonalak.
- c) Tudományos értékkel nem bíró gazdasági művek.
- d) Népszerűsítő művek a tudományok összes mezejéről.
- e) Szolgálati utasítások katonai altisztek s legénység számára.
- f) Babona- s okkult-tartalmú népies művek.
- g) Selejtesebb szépirodalom, alkalmi versek és dalok.
- h) Ifjúsági és képeskönyvek.
- i) Ima- és ájtatossági könyvek, egyes prédikációk.
- k) Kisebb, kizárólag helyiérdekű iratok, minők pl. egyetek, részvénytársaságok jelentései, ünnepélyek leírása stb.

Ily műveknél a betűrendes czédulajegyzék elkészítésénél a következő egyszerűsítések léptek életbe:

- a) A szerző neve előre helyeztetik.
- b) A szerző nevéhez a személyére vonatkozó adat csak kivételkép járul.
- c) A főcímhez csak annyit veszünk, amennyi a megkülönböztetéshez szükséges.
- d) A mellékletek feltüntetése elmarad.
- e) Sajtóhibák egyszerűen kiigazítatnak.
- f) Alcímek nem jönnek figyelembe.
- g) Utalólapok száma a lehető legkisebbre korlátozandó.
- h) Ugyanazon könyvek különböző kiadásai egy czédulán egyesíthetők.

A rendelet ez egyszerűsítései közül főleg a g) és h) pont figyelemre méltó, miután következetes keresztülvitelük a czédulakatalogus tetemes redukálását jelentené. Megjegyezzük, hogy az Országos Széchényi-könyvtárban a népiskolai tankönyveknél ugyanazon kiadás változatlan új lenyomatait már néhány év mulva egy czédulán egyesítik, ámde e módnak a főntebb felsorolt többi irodalmi ágakra leendő kiterjesztését nem tartjuk helyénvalónak, mert az áttekinthetőség rovására van. A rövidített czímfelvétel viszont, melyet a porosz rendelet csupán a felsorolt kategóriákban enged

meg, bátran kiterjeszthető a könyvtár egyéb anyagára is, a külön kezelt s ennek megfelelően külön katalogizált nyomdászati szempontból értékeesebb könyvállomány kivételével. Σ.

Verbőczy «Opus Tripartitum juris consuetudinarii regni Hungariae» című műve Pergossich-féle fordításáról. Ismeretes dolog, hogy Verbőczy «Tripartitum»-át Pergossich Ivanus horvátra fordította s ez a fordítás a muraközi Nedelišče-i nyomdában 1574-ben meg is jelent (lásd Szabó Károly RMK III. 136). Két cseh tudós arra vállalkozott, hogy ezt a nyelvileg is, jogtörténetileg is becses emléket újból kiadja. A kiadást Kadlec Károly jogtörténész és Polivka György nyelvész rendezik sajtó alá. A mű még nem jelent meg, az egyik sajtó alá rendező azonban már is közölt néhány apróságot, amelyek bibliografiai tekintetben becsesek. Kadlec Károly a «Jagié-Festschrift» 209—211. lapján «Pergošičův p'eklad Verbőczyova Tripartita» címen a következőket állapítja meg:

1. A Pergossich-féle fordításból eddig a következő példányokról van tudomásunk: *a)* Nemzeti Múzeum, Budapest, 3 példány; *b)* Egyetemi könyvtár, Budapest, 1 példány; *c)* Egyetemi könyvtár, Zágráb, 1 példány. Teljes, ép példány az egyik nemzeti muzeumi (RMK II. 160) és a budapesti egyetemi könyvtári példány.

2. Pergossich Verbőczyt Veress Balázs magyar fordításából ültette át horvátra, de figyelembe vette itt-ott a latin eredetit is.

3. Az 1574. évi kiadásból kétféle nyomású példányok vannak. Az egyik inkább kaj-horvát, a másik inkább što-nyelvjárasi (szerb) emlék. Hogy e kétféle nyelvűséget, amely a XIIIa lapig terjed, hogyan lehet magyarázni, arról ezúttal nem szól Kadlec. A kétféle nyomású kiadásban a lapszámolásban teljesen ugyanazok a hibák vannak; pl. a XIX. lap XV-nek van jelezve (hasonló hibák L—LII, LXXII—LXXIV, LXXXVIII—LXXIX. lap). A Nemzeti Múzeumnak mindkét nyomású kiadásból van példánya. (—*ch*)

Hazai rutén-oláh nyomtatványok, nyomdák történetéből. Petrov A. «Materialy dlja istoriji ugorskoj Rusi» (= Adalékok a magyar Oroszország történetéhez)¹ címen az orosz tudományos akadémia kiadásában a mi ruténeink történetére, irodalmára vonatkozó értekezéseket, történeti adatokat közöl. A vállalat 5. füzetében a 101—109. lapokon hazai rutén és szerb nyomdáról, nyomtatványokról értekezik. Minthogy a hazai cyrilletűs nyomdák termékeinek bibliografiájával Hodinka Antal értekezése óta irodalmunkban senki se foglalkozott (lásd Magy. Könyvszemle 1890. évi foly. 106—126: Erdélyben és Oláhországban megjelent régi ó-szláv nyomtatványok, közli Hodinka Antal), nem lesz tanulságnélküli Petrov ide vágó fejtegetéseinek a közlése.

A szláv bibliografiai irodalomban az a felfogás uralkodik, hogy Máramaros megyében Körtvélyesen (ruténül *Hrušovo*, Lipszky szerint *Hrušov*) az ott egykor levő görög keleti (később görög katolikus) monostorban már a XVI. század legelején volt cyrilletűs nyomda, amely szláv és oláh egyházi könyveket nyomtatott. Ez a nyomda valahogy összefügg Sweypolt *Fiol*

¹ E politikai tendenciájú címre ezúttal e helyen nem teszünk megjegyzést.

krakkói nyomdász működésével, aki 1491-ben Krakóbán az első cyrill-betűs könyveket nyomtatta (*Šestodnev* és *Časoslov*). *Fiolt* valami ok miatt száműzték Krakóból (lásd bécsi Sitzungsber. 83: 437, 439) s ezután tényleg hazánkba jött. Hiteles bizonyság van róla, hogy 1511-ben *Schweypoldt Feyl* löcsei polgár s hogy 1525 után már nem él. Azt hiszik már most, hogy ez a nyomdász Körtvélyesen a XVI. század legelején következő című művet nyomtatott:

a) Тріодъ постная. Тріодъ цвѣтная (bőjti énekeskönyv; virágos énekeskönyv. Ez utóbbit azért hívják így, mert husvétől pünkösdig [virágvasárnapig?] énekelteni szokott cantusokat foglalja magában, más neve *Pentecostarion*, I. Hodinka A.).

A XVII. század folyamán a körtvélyesi monostori nyomdának Kőszeghy György 1778. évi és 1800. évi írása szerint ezek a termékei:

b) *Antimis* (helyesen *antimins* = oltárabrosz, geweihtes messtuch auf d. altar Zelechowski). Fába metszve négy evangylista, középtűt terített asztal mellett ül Jézus Krisztus az apostolokkal, oldalt pedig Mihály arkangyal áll behunyt szemmel. E fametszettel vászonra nyomtattak.

c) *Új testamentom* oláh nyelven. Rákóczi György költségén Simonovič István Simeon gyulafehérvári metropolita nyomatta.

d) *Imakönyv (molitvoslov)* oláh nyelven 1696-ból, ajánlva Theofil gyulafehérvári metropolitának.

E tanítás olvasható a többek közt *Szabó Eumén*: «Christomatija» (Ungvár, 1893) című műve 185. s következő lapjain is.

Petrov az a) alatt említett *Triod*-ról azt mondja, hogy betűi *nagyon hasonlítanak az 1491-ben Krakóbán* megjelent *Šestodnev* és *Časoslov* betűtípusához. Petrov szerint tehát egyáltalán nincs bebizonyítva, hogy a XVI. században *Körtvélyesen nyomda lett volna*.

A b) alatt említett *Antimis* fametszet *ἑλογραφία* s nem könyvnyomdai dolog. A c) alatt említett *Új testamentom* Petrov szerint minden valószínűség szerint az 1648-ban Gyulafehérvárt nyomtatott oláh Új testamentom. Nagyon valószínűnek tartja Petrov, hogy az 1696. évi oláh *Molitvoslov*-ról szóló tudósítás is tévedésen alapul, bár ilyen évi oláh *Molitvoslov*-ot a szakirodalom másunnán nem ismer.

A a—d) alatt felsorolt könyveket tehát nem nyomtatták *Körtvélyesen* Petrov szerint s ezek nem is bizonyítanak e nyomda létezése mellett. Vanak azonban egyes papok, kanonokok stb. írásaiban olyan jegyzetek, amelyek teljes hitelt érdemelnek s amelyek a következő *körtvélyesi* termékekről szólnak:

1. *Bukvar* (ábécés könyv).
2. *Pentekostarion* (más, mint a) alatt).
3. *Molitvoslov* (más, mint d) alatt).

E három könyvből újabb időben példányt senki se látott, kétségtelennek tartja azonban Petrov, hogy ezek a *körtvélyesi nyomda XVII. századi termékei*. Hogy a nyomda a kolostorral együtt mikor pusztult el, arra Petrov azt feleli, hogy minden valószínűség szerint a XVII. század végén vagy a XVIII. elején.

Melich János.

Egy magyar főúr könyvtára a XVI. században. Tudvalevő, hogy a XVI. században Magyarországon a tudományok művelésével, könyvgyűjtéssel és hasonló békés dolgokkal nem értek rá az emberek foglalkozni azon egyszerű oknál fogva, mert «inter arma silent musae». Akárhányan főuraink közül még írni sem tudnak, mert pl. mikor valami okirat aláírásáról van szó, akárhányszor azt a megjegyzést találjuk ott, hogy «Én, X., aláírtam Y. helyett, aki nem tud írni». Annál meglepőbb tehát, hogy mégis akadtak főurak, akik úgy irodalmi működésre, mind pedig könyvtár alapítására alkalmat és módot találtak.

Ezek közé tartozik Bethlenfalvi Thurzó (II.) Szaniszló, Thurzó Kristófnak és Horgauai Rhelinger Magdolnának fia,¹ kinek életéről igen keveset tudunk. 1531-ben született. Férfikorában (1559—1583-ig) Szepesmegye főispánja volt és Nagy Iván szerint a Szepességben Luther tanainak buzgó ápolója volt. A XVI. század nyolcvanas éveinek közepe felé azonban itt hagyta Magyarországot és Auszurgba költözött.² Életének legkimagaslóbb pontja, melyről a levéltári források legtöbbet beszélnek, az a 24.000 forintos kölcsön, melyet még I. Miksának adott a bécsi polgárok kezessége mellett, amelyről szóló adólevelet (mely 1753. április 8-án kelt) halála után tényleg meg is találták íróasztalában³ és amely kölcsön esedékes kamatait az udvar évenként ki is utalványozta neki.⁴

1585. október 21-én már végét érezhette, mert végrendeletet csinált, melyet 1586. április 9-én bekövetkezett halála után (május 17-én) bontottak fel. (Nagy Iván: Magyarország családai című munkájában halálát ugyan ezen év július 6-ára teszi, pedig már a hagyaték leltározása május 22-én befejeztetett.)

Halála után négy augsburgi polgár vette föl a hagyaték leltárát, amelyben a következő könyveket találták:

Buecher in ainem Kas'en befinden worden:

Theatrum orbis terrarum in folio.	Chosmographia Munsteri in folio
Exemplaria duo	Biblia Sacra. Tomi 5 in 16mo.
Adagia Erasmi in folio	

Alle in 16mo.

Testamentum novum Erasmi	Diodori Siculi Historia
Flauii Josephi Historia Tomi 3	Herodotus
Psalterium Eobani Hessii	Appiani Alexandrini Historia
Polibii Historia	Antiquitatum variarum authores
Publius Cornelius Tacitus	Psalterium Gracae
Xenophonis opera. Tomi 2	Peccationes ad imitationem Psalterii.
Opera Liuii. Tomi 4	Exemplaria 2
Salustius. Exemplaria duo	Dominicae praecationis explanatio

¹ Wagner: Analecta Scepusii IV. 61.

² Nagy Iván: Magyarország családai. XI. 201.

³ Orsz. Levéltár: N. R. A. fasc. 436: 50.

⁴ Orsz. Levéltár: Ben. Resol. 21—26. kötetek.

Praecationes Biblicae SS. Patrum	Ausonius
Praecationes Erasmi Roterodami	Claudianus
Historiae Romanae Authores varii	Horatius. Exempla 2
Herodiani Historiae	Marcellus
Suetonius	Jacobus Sauzarius
Mores et ritus onnium gentium	Jiluius Italicus
De Turcarum moribus Epitome	Opera Quidii Tomi 3
Valerius Maximus	Juuenci Coelis Sedulii Po. 1518
Justinus	Catullus Tibullus Propertius
Chronica Carionis	Problemata Aletati
Commentaria Caesaris	Petrarcha Italico
Lucanus	Orlando Furioso. Tomi 2
Dictys Cretensis de bello Troiano	Seneca
Quintus Curtius	Terentius
Apophthegmata Erasmi Roterodami	Plautus
Colloquia Erasmi	Vergilius. Exempla 2
Flores Poetarum	Operum Ciceronis. Tomi 10
Martialis. Exempla 2	Institutiones Juris, exempla 2.
Manilius	

In 8°

Morta Erasmi Roterodami	Plutarchus
Gli Costumi le legge et vsanze de legonti	<i>Hungaria Antonii Bonfinii</i>
Sleidani Historia	Poloniae descriptio Alex. Gwagnini
Methodus Juris C. Lagi	<i>Tripartita Hungariae</i>
Orlando Furioso (másodszor)	Ptolomei chosmographia
Boccatius	<i>Articuli Hungariae</i> , manuscripti
Amadis de Garile. Tomi 11	<i>Decreta Hungariae</i> , manu scripti
Theophrasti operum. Tomi 2	Moderna Historia Belgica. ¹

A könyvtárban tehát 71 mű volt 111 kötetben. Kettős példány volt 7. Alakra nézve folio volt három munka, octáv volt 16 mű, végül tizenhatod volt 53 munka. Közülük csak négy magyar vonatkozású, ezek közül is kettő kézirat.

A könyvek után felsorolják a leltározók az elhunyt főúr íróasztalában talált okleveleket is, ezek azonban — végrendeletét kivéve — mind adós- és záloglevelek, melyeknek történeti becsük alig van.

Dr. Iványi Béla.

Széchenyi «Hitel» című művének második kiadásáról *Viszota Gyula* a Budapesti Szemle folyó évi januári füzetében érdekes fejtegetése-

¹ Eredetije ezen összeírásnak papíron, az Orsz. Levéltárban van, címe: «Inuentarium der Varnus vnd Verlassenschaft des Wolgebornen Herrn Stanislai Turzo, Freyher zu Bethlehemfalua, Grafen auf Zips vnd Herrn auf Baymicz (Bajmócz), seligen, sou uie dessen nach Ierer gnaden todlichen Abgang in der Statt Augspurg befunden worden. Beschrieben den 17. vnd 22 tag Monats May Anno 1586. in beisein des zu end vnter schribnen Personen». Signaturája N. R. A. fasc. 436 : No. 50.

ket közöl, melyek eredményeit a következőkben foglalhatjuk össze: *Széchenyi* «Hitel» című nagy feltűnést keltett művének első kiadása, a szerző naplója szerint 1830. január 31-én jelent meg, a harmadik pedig, a mű elején levő kiadói tudósítás szerint, ugyanaz év június havában. A második kiadásból azonban, melynek megjelenési ideje pontosan meg nem állapítható, mindeddig egyetlen példány sem volt ismeretes. Mint *Viszota* kiderítette, a második kiadás, mely egyszerű lenyomata az elsőnek, azért maradt eddigelő ismeretlen, mivel címlapján nem volt megjelölve a kiadás száma. Az 1830-iki, kiadásszám megjelölése nélkül megjelent példányok ugyanis több tekintetben eltérnek egymástól; több sajtóhiba s tördelési különbség fordul elő bennük, jelölül annak, hogy a példányok nem egyszerre s nem ugyanazon szedésről készült lenyomatok. Hogy a kétféle példányok közül melyik került tényleg elsőül ki a sajtóból, azt *Viszota* a Magyar Tudományos Akadémiában levő ama példányokból állapította meg, melyek *Széchenyi* kézirati ajánlásával vannak ellátva s kétségkívül az első kiadásból valók. Ezek alapján *Viszota* megállapította, hogy a «Hitel» kiadás megjelölése nélküli 1830-as példányai közül azok, melyek 29. lapja helytelenül 82-vel van megjelölve s amelyek tartalomjegyzékének 1. sorában a *magyar* szó kis *m*-mel van nyomtatva, nem az első, hanem a második kiadásba tartoznak. Σ.

Könyvlopás Lipcsében. A Zentralblatt für Bibliothekswesen február havi füzetének borítékán a következő sokatmondó hirdetés jelent meg:

«In unserem Lesesaal ist in letzterer Zeit durch *Herausschneiden aus den Einbänden* Siebmachers Wappenbuch, Nürnberg 1772, in 6 Bänden nebst 12 Supplementen gestohlen worden. Wir bitten jeden Anbieten den zu verhaften und uns telegraphisch zu benachrichtigen. Die Direction der Universitätsbibliothek Leipzig.»

Ime, mire vezet a túlságos szabadelvűség, a mely a németországi tudományos könyvtárakban egy idő óta lábrakapott. Kívánatos volna a tettést, ha kézre kerül, a legszigorúbb büntetéssel sújtani s az ítéletet az összes németországi egyetemi könyvtárakban kifüggeszteni. Hasonlóan jártak el Párisban, a hol ilyen figyelmeztetés egészséges memento gyanánt lépten-nyomon szemébe ötlük az olvasóknak. *Observer.*